

Ekonomiavdelning
Jeanette Winnerstad

Uppföljning av hantering av företagskort och tecknande av firma för kommunens räkning

I uppföljning av kommunstyrelsens internkontroll plan 2018 redovisas resultatet av de kontrollmoment som kommunstyrelsen antagit i den interna kontrollplanen för 2018. I samband med ärendet "Förslag till internkontrollplan 2019", (KS 2019-01-28, § 12) uppdrogs till kommunstyrelseförvaltningen att följa upp hanteringen av företagskort och tecknandet av firma för kommunens räkning innan halvårsskiftet 2019. Förvaltningen har nu, något försenat, följt upp hanteringen av företagskort och tecknandet av firma.

Sammanfattning

Antal företagskort har minskat från 321 aktiva kort den 31 december 2017 till 61 aktiva kort den 1 november 2019. Spontana stickprov har utförts under 2019 och felaktigheterna ser ut att vara samma som vid tidigare undersökningar men i mindre omfattning. En utförligare rapportering kommer i redovisning av internkontroll ekonomi 2019.

Det är inte tillåtet för anställda att teckna avtal i tjänsten som kräver firmatecknare, så som inköps- eller kreditkort i butiker. Information har under hösten gjorts via intranätet riktat till alla chefer. Informationen innehåller exempel och att alla befintliga felaktigt tecknade avtal ska avslutas. Kontakt har tagits med de större affärskedjor som ställt ut kreditkort till anställda i kommunen.

Båda kontrollmomenten bottnar i ett inköpsbeteende i verksamheterna som behöver förändras. Kommunen har regelverk för inköp och en inköpsorganisation som ska användas för alla inköp. Arbete pågår med att förtydliga regelverk och förbättra informationen.

1. Användning av företagskort

1.1 Sammanfattning av uppföljningen 2018

Kontrollmoment: Följs riktlinjerna för företagskort i verksamheterna?

Kommunen har bytt bank under 2018 och två olika typer av företagskort har använts under året. En stickprovsundersökning har gjorts av tio procent av alla köp som gjorts med Handelsbankens korttjänster under 2018, samt köp som gjorts med Nordeas kreditkort från och med sommaren 2018 med fakturabelopp över 1 000 kronor (totalt 130 stickprov).

Sammanställningen av anmärkningar (samtliga förvaltningar) visade att

- 29 hade felaktig momsberäkning, dock övervägande små fel
- Felaktiga kvitton fanns i 26 av underlagen i form av kortslippar istället för kvitton, avkortade för att de ska rymmas på papperet, delvis övertäckta, oläsliga etc
- Syfte saknades på 17 av fakturorna, deltagarlistor saknades i flera fall
- 6 av fakturorna var felkonterade

Andelen anmärkningar är ungefär lika i förvaltningarna. Flera köp som gjorts med företagskort skulle gått att genomföra mot faktura. Medarbetare har skyldighet att följa kommunens inköpsregler, dvs upphandlade leverantörer ska användas och köp ska göra mot faktura. Kortslippar är inte godkända som kvitton och kvitton måste kunna läsas i sin helhet.

1.2 Företagskort

Möjligheten för anställda i kommunen att använda företagskort skapades för ett tiotal år sedan som ett alternativ till handkassor för mindre och akuta inköp. Chef beslutar vilka som ska få ha företagskort. I december 2017 fanns 321 företagskort i omlopp.

Det finns instruktioner och rutiner för hur företagskorten ska användas och på intranätet finns detta beskrivet. Den anställda som beviljats företagskort erhåller regelverket för innehav av företagskort vid utlämning av korten och måste signera att hen tagit del av och förstått regelverket. Kopplat till företagskorten finns en kreditgräns.

Rättigheten att använda inköpskort kan dras in om reglerna inte följs. För de privata företagskorten kan felaktiga inköp stoppas genom att ersättning för köpen inte beviljas av ansvarig chef och kortinnehavaren får själv stå för kostnaden. Kommunen har vid några tillfällen enligt regelverket dragit in rättigheten att använd företagskort.

1.3 Aktuellt läge 2019

De företagskort som erbjuds av kommunen sedan mitten av 2018 är privata kreditkort. Ansvar för utlägg vid inköp med privata kort ligger på den enskilde och utlägg regleras i samband med individens löneutbetalning. Inköpskort enligt tidigare modell kan beviljas undantagsvis där inköpskorten används som en del i verksamheten.

Antal företagskort i omlopp har minskat avsevärt. I oktober 2019 finns totalt 61 företagskort i omlopp, varav 23 är privata företagskort. Hittills under året utförda stickprovskontroller visar att felaktig administrativ hantering fortfarande förekommer. I rapportering av internkontroll ekonomi 2019, kommer ett resultat att redovisas.

1.4 Problembild företagskort

Resultatet från uppföljningen av 2018 års kontrollmoment är inte tillfredsställande och speglar hur det sett ut under de år kommunen haft företagskort. En kultur har skapats med inköp via korten och där de anställda inte följer kommunens regler för inköp och innehav av företagskort.

Det är enkelt och mänskligt att för stunden använda företagskort både för spontana inköp och inköp utanför avtal. Administrationen för den enskilde är sedan krångligare och en grund till många felaktigheter i redovisningen. Regelsystemet kräver att alla kvitton ska bifogas i original, momsens ska vara rätt beräknad och varje enskild produkt/tjänst ska vara korrekt konterad för alla de inköp som kommer på samlingsfakturor från banken. Det är i praktiken enklare för den enskilde att göra inköp via verksamheternas inköpare eller genom begäran om faktura.

Volymen av inköp utförda av medarbetare har inte minskat i förhållande till att antal företagskort har minskat. Inköp görs istället genom egna utlägg och ersättning via utanordningar som har ökat under 2019.

1.5 Förbättringsåtgärder

Antalet företagskort har minskat när de privata företagskorterna infördes. Ekonomiavdelningen arbetar med att ta fram ett förbättrat och tydligare regelverk för ekonomihantering inom kommunen. Genom ett tydligt regelverk får chefer stöd i att neka att attestera redan gjorda inköp som gjorts på

felaktigt sätt eller inte har relevans till kärnverksamheten. Översyn av informationen på intranätet sker regelbundet.

2. Medarbetare öppnar krediter i kommunens namn

2.1 Sammanfattning av uppföljningen 2018

Kontrollmoment: Finns rutiner för att säkerställa att medarbetare inte tecknar krediter i kommunens namn?

Det finns inga rutiner för att säkerställa att medarbetare inte tecknar krediter i kommunens namn eftersom det inte är tillåtet annat än för kommunens firmatecknare. Att öppna ett betal- eller kreditkort i en butik är att teckna avtal. Butiker och affärskedjor kontrollerar inte alltid att kund som tecknar avtal är behöriga att göra detta. Medarbetare uppfattar inte att de ingår avtal i kommunens namn. Kommunen råkar därför ut för att personal tecknat krediter i butikskedjor.

2.2 Firmatecknare

Kommunstyrelsen utser vilka personer som, två i förening, får teckna firma för Haninge kommun. Det innebär att medarbetare i kommunens verksamheter aldrig får teckna avtal i kommunens namn med butiker och affärskedjor. Endast kommunens firmatecknare får ingå avtal för kommunen. Undantag finns reglerade i delegationsordningar. Avtal om inköpskort eller kreditkort på affärskedjor så som ICA, COOP, Bauhaus, IKEA etc, får inte tecknas av anställd i tjänsten. Många medarbetare har inte kunskap om att de ingår avtal och tecknar firma för kommunen när de ingår avtal med en butikskedja.

2.4 Förbättringsåtgärder

Information om att öppna krediter i kommunens namn har förbättrats under 2019. Information har under hösten gjorts via intranätet riktat till alla chefer.

Informationen innehåller exempel och att alla befintliga felaktigt tecknade avtal ska avslutas. Kontakt har tagits med affärskedjor som har ställt ut kreditkort till medarbetare om kommunens regler för att teckna avtal. Kommunen har dock inte möjlighet att kontrollera eller informera samtliga butiker och affärskedjor som ställer ut kredit- eller inköpskort.

3. Allmän problembild inköp

Antal inköp med företagskort har minskat 2019 jämfört med tidigare men den totala mängden inköp utanför regelverket har inte minskat. Inköp görs genom egna utlägg och ersättning genom blanketter (utanordningar) som har ökat. När chef har godkänt utanordningen för redan gjorda inköp kan utbetalning till den anställde svårligen hindras.

Ekonomiavdelningen på kommunstyrelseförvaltningen hanterar alla utanordningar och ser felaktiga inköp, där en faktura kunde ha begärts eller inköp gjorts på upphandlade avtal via verksamheternas utsedda inköpare. Kommunen har regelverk för inköp och det finns en inköpsorganisation som ska användas för alla inköp.

Inköpsbeteendet ute i verksamheterna är lika oavsett om företagskort används eller ej. Ett förändrat inköpsbeteende hos medarbetare i verksamheterna skulle minska mängden inköp över disk, vilket även minskar risken för att avtal av misstag tecknas för inköps- eller kreditkort.